

Utbildning till jobb

Hur skolan fungerar engagerar många människor. Ett stort reformarbete för att förbättra skolan har påbörjats av Alliansen. De positiva resultaten av denna politik kommer att få genomslag under kommande år. Men ännu kvarstår flera stora utmaningar. Skolan behöver bli bättre på att förbereda och utbilda för att fler ska få arbete. Bristen på utbildade lärare är ett stort och växande problem. Valfriheten för elever och föräldrar behöver utvecklas, inte avvecklas.

Det är med dessa utgångspunkter som Centerpartiet nu förnyar sin politik på skol- och utbildningsområdet. När vi samlas till stämma i Falun i september så är utbildnings- och skolfrågorna ett av våra tyngsta program, vid sidan av jobb, miljö och hela landet. Ska vi lyckas med vårt mål om att få fler i arbete och skapa en ännu bättre grogrund för små och växande företag så är en förutsättning att det svenska utbildningssystemet rustar sina elever, oavsett ålder eller skede i livet, med kunskap som är utvecklande och relevant för arbetsmarknaden. Utbildning ska leda till jobb.

Koppling mellan utbildning och jobb

Under lång tid har allt längre utbildningar och en akademisering setts som patentlösningen för anställningsbarhet. Centerpartiet har ett annat synsätt. Det är innehållet i utbildningen, relevans för arbetsgivare och om den når uppsatta kvalitetsmål som avgör om den håller måttet. Därför måste utbildningen ses som en länk i en kedja och yrkesskicklighet som leder till jobb måste värderas högre. För att komma dit har Centerpartiet idag och de senaste dagarna presenterat en rad olika förslag som alla har detta gemensamt. Det är förslag som fokuserar på utbildning, men som i förlängningen också förstärker vår jobbpolitik. För att skolan ska bli bättre på att förbereda och utbilda för jobb föreslår vi:

* **4-åriga yrkesteoretiska gymnasieprogram**

För att leva upp till arbetsmarknadens krav på kompetent arbetskraft och ge eleverna den utbildning de har rätt till måste de yrkesteoretiska programmen på gymnasiet som exempelvis El- och Byggprogrammet, blir mer effektiva och arbeta närmare framtida arbetsgivare. Istället för, som idag, tre års teori och två års arbetsförlagd praktik spenderas, i vårt förslag, de två första åren på gymnasiet med större inslag av praktik än i dag och de två sista på arbetsplatsen där de praktiska inslagen växlas upp. Så stärker vi den praktiska kunskapen och förbättrar förutsättningarna att komma i jobb efter avslutad examen. Branschen ska vara med från dag ett tills dess att eleven håller sitt yrkesbevis i handen. Vi tror att det på detta sätt blir enklare för eleven att slussas från utbildning direkt in på arbetsmarknaden.

* **Basår på Yrkeshögskolan**

Centerpartiet vill att det ska inrättas ett basår på Yrkeshögskolan. Det är inte rimligt att vara tvungen att välja karriär i tidig ålder men dagens utbildningssystem är uppbyggt efter just det. För att fler ska kunna arbeta längre måste det bli lättare att byta karriär, valen som görs under gymnasieåren kan inte vara cementerade. Det ska vara möjligt att gå från teoretiska utbildningar till praktiska och vice versa. Det bör därför finnas ett basår på yrkeshögskolan på samma sätt som för högskolan, exempelvis som tekniskt basår, så att det är möjligt att gå till yrkeshögskolan trots en teoretisk bakgrund. Då

kan vi öka chanserna för människor att hitta en utbildning som passar just dem och som också gör att man lättare kan anpassa sig efter läget och efterfrågan på arbetsmarknaden. IFAU presenterade så sent som i mitten av augusti i år en utvärdering av Yrkehögskolan som visar att 9 av 10 som har en YA-examen är sysselsatta ett år efter examen.

* **Branschskolor**

För att stärka yrkes- och lärlingsutbildningarna och kopplingen till arbetsmarknaden vill Centerpartiet inrätta branschskolor. Vi ser idag att det finns vissa branscher som skriker efter kompetent arbetskraft, men där det idag saknas människor att anställa, såsom exempelvis slakteri- och billackeringsbranschen. Vi vill inrätta branschskolor som utformas i när samarbete med branschen och där olika yrkesutbildningar samlas under ett och samma tak. Genom att inrätta branschskolor skulle det kunna byggas upp ett kluster av företag och kompetens runt branschskolan. Det skulle också kunna vara ett sätt för regioner att profilera sig. Branschskolor kan finnas på gymnasienivå men även erbjuda utbildningar på yrkehögskolenivå, bistå med förberedande kurser för yrkehögskola, vuxenutbildning och erbjuda kompetensförstärkning till yrkeslärare. Dessutom vill vi införa en renodlad lärlingsutbildning i Sverige, efter tysk modell.

Lärarnas roll

Ska det svenska utbildningssystemet lyckas med uppdraget att utbilda för jobb är lärarna en direkt avgörande faktor. Utan kunniga och engagerade lärare stagnerar den svenska skolan. I Centerpartiets närodlade skola sätts stor tilltro till professionen. För att stärka lärarnas roll, ge ökade möjligheter till kompetensutveckling och fortbildning och för att bredda vägarna in till läraryrket föreslår Centerpartiet:

* **Höjda lärarlöner**

Möjligheten att göra lönekarriär är inte bara ett erkännande av de redan skickliga, det är en drivkraft för den mindre erfarne att sträva mot att utveckla sin pedagogiska förmåga och sina ämneskunskaper. Därför behöver offentliga medel användas för att höja lärarlöner. Vi vill utöka antalet förstelärare och se till att duktiga lärare, inte minst i utanförskapsområden ser värdet av sitt arbete i plånboken. Detta kommer att avspeglas i Centerpartiets kommande budgetmotioner.

* **Nationellt institut för lärar- & skolledarkvalitet**

Svenska lärare får enligt OECD kvantitativt mindre kompetensutveckling än lärare i andra länder. Centerpartiet vill därför säkerställa och finna system för att lärare fortlöpande får den kompetensutveckling, med fokus på, kollegialt lärande, undervisningskicklighet och de ämneskunskaper som de behöver. Centerpartiet vill därför ta inspiration av OECDs förslag om National Institut for Teacher and School Leader Quality och inrätta ett sådant i Sverige. Vi ser ett stort behov av ett tydligt och utökat statligt ansvar för hur lärare och skolledare kontinuerligt under sin karriär ska utvecklas och fortbildas och ett nationellt institut skulle vara ett steg i rätt riktning.

* **Statlig kompetensutvecklingsgaranti**

Utöver ett nationellt institut vill Centerpartiet, som ytterligare ett led i att säkerställa goda villkor för våra lärare, införa en statlig kompetensutvecklingsgaranti. En sådan garanti stärker lärarens möjlighet att ta del av klassrumsnära fortbildning och utveckla sig i sin profession. Både ur ett pedagogiskt och ett rent ämnesspecifikt perspektiv. Vi tror fortfarande starkt på det kommunala huvudmannaskapet för skolan men det krävs

ett nationellt grepp om lärarnas fortbildning. Det kan inte bara förekomma i de kommuner som väljer att prioritera frågan.

* **Fler vägar in i läraryrket**

Ska Sverige kunna attrahera fler kompetenta och engagerade människor och få dessa att välja läraryrket måste vi bredda och skapa fler vägar in till läraryrket. Idag finns exempelvis initiativ som stiftelsen "Teach for Sweden" som rekryterar yrkesverksamma ledare från andra akademiska profiler än läraryrket till skolvärlden. De som rekryteras genomgår en fullständig lärarutbildning samtidigt som de snabbt kan bidra med såväl yrkeskompetens inom vitt skilda områden kombinerat med goda ledaregenskaper. Centerpartiet vill underlätta för fler initiativ likt "Teach for Sweden". Det är viktigt att utveckla och ta till vara på de ledartalanger som finns och skapa fler vägar till läraryrket.

* **Fristående lärarutbildning**

Dagens lärarutbildning har de senaste åren mött kritik och röster har höjts för att lärarutbildningen inte håller måttet. Genom att konkurrensutsätta lärarutbildningen och öppna för andra aktörer kan kvaliteten höjas och läraryrkets attraktivitet öka. Därför föreslår vi en fristående lärarutbildning.

Valfrihet och kvalitet

För Centerpartiet är en kvalitativ och likvärdig skola en självklarhet oavsett var i landet du väljer att bo. Vi är också tydliga med att valfriheten för föräldrar och elever behöver utvecklas, inte avvecklas. De förslag som regeringen driver och utreder, om att montera ned möjligheten att välja skola, inskränker människors valfrihet och försämrar utvecklingsmöjligheterna för den svenska skolan. Det är ett beslut och en utveckling som Centerpartiet säger definitivt nej till. Vi vill istället åtgärda de brister som finns i dagens system och försvara rätten att välja och samtidigt göra valfrihetssystemet mer hållbart. Därför vill vi:

* **Underlätta för andra aktörer att ta över nedläggningshotade skolor**

Centerpartiet vill att den kommun som planerar en nedläggning av en skola först måste undersöka om det finns en annan aktör, ett företag eller ett föräldrakooperativ till exempel som skulle vilja ta över verksamheten. Kommunen ska inte bara kunna dra sig tillbaka utan att först fråga privata aktörer om de vill driva skolan vidare. Detta är inte minst en viktig fråga på landsbygden, där skolan ofta är navet i bygden. Försvinner skolan försämras även förutsättningarna för annan service på orten.

* **Införa snabbspår för nedläggningshotade skolor**

Processen för att ta över en skola kan vara både krånglig och utdragen. För att underlätta för exempelvis föräldrakooperativ eller ett företag att ta över en nedläggningshotad skola vill Centerpartiet införa ett snabbspår för övertagande. Det skulle göra det möjligt att söka tillstånd för att ta över en nedläggningshotad skola året runt, och inte som idag innan den sista januari varje år.

* **Modern studentexamen & fristående examinatorer**

Det finns brister i dagens system för valfrihet som vi vill åtgärda för att fortsätta stärka valfriheten och bibehålla en kvalitativ och hållbar svensk skola. Det handlar bland annat om betygsinflation och bristande likvärdighet mellan olika skolor, såväl kommunala skolor som friskolor. För att stärka likvärdigheten, rättssäkerheten och

stävja betygsinflationen vill vi införa en modern studentexamen som hanteras av fristående examinationer. Vi vill också att nationella prov ska rättas av fristående examinators, för att veta att elever blir likvärdigt bedömda baserat på kunskap och resultat.

* **Tillåta fjärrundervisning i alla relevanta ämnen**

Digitaliseringen har öppnat nya möjligheter för utbildning och informationsinhämtning. Fjärrundervisning är något som tack vare digitaliseringen har potential att bli ett naturligt nästa steg i svensk utbildning. Inte minst på landsbygden där lärarbrist oftare är ett påtagligt problem. Centerpartiet tycker att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen. Vi ser fjärrundervisning som avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad.

* **Tillåta fjärrundervisning på entreprenad**

Idag finns ett förbud mot fjärrundervisning på entreprenad. Det betyder att exempelvis hemspråksundervisning inte får skötas via fjärrundervisning mellan två olika kommuner. Detta vill Centerpartiet ändra på. Vi anser att det ska vara tillåtet med fjärrundervisning på entreprenad och då inte enbart inom hemspråksundervisning. Det finns andra områden som skulle vara väl lämpade för fjärrundervisning. Vi ser framför oss ett stort kompetensutbyte mellan mindre kommuner i glesbygden, eller varför inte mellan stad och land om fjärrundervisning på entreprenad tillåts. Det stärker förutsättningarna för en modern och likvärdig skola.

* **Förändra Skolinspektionens uppdrag**

Idag ligger Skolinspektionens fokus på att brett syna, utvärdera och stötta landets skolor. Det betyder att de skolor som kontinuerligt haft få problem och bra resultat får lika mycket uppmärksamhet som de skolor som har sämre resultat och stora problem med sin verksamhet. Centerpartiet vill istället att Skolinspektionen lägger mer tid och resurser på de problemtungda skolorna, inte sällan i utanförskapsområden, för att snabbare fånga upp dessa, sätta in hjälp och stöd och förändra situationen till det bättre. Öppna jämförelser av kvalitet, likvärdighet och skolors utveckling behöver också göras mer tillgängliga för elever och föräldrar.

Förnyad och förstärkt politik

Dessa punkter utgör tillsammans grunden för Centerpartiets förnyade skol- och utbildningspolitik. Vi ser den som en förstärkning av vår redan offensiva jobbpolitik. För oss är lärarnas profession och deras möjlighet till kompetensutveckling och karriär en grundsten i utbildningspolitiken. Vi är också övertygade om att en hållbar valfrihet stärker svensk utbildning, inte minst på lands- och glesbygd.

Vi kommer att lägga fram dessa förslag för utbildning som leder till jobb på vår stämma i Falun den 24-27 september. För Centerpartiet är det självklart att driva en närodlad utbildningspolitik för hela landet som tydligt fokuserar på kopplingen mellan utbildning och jobb.